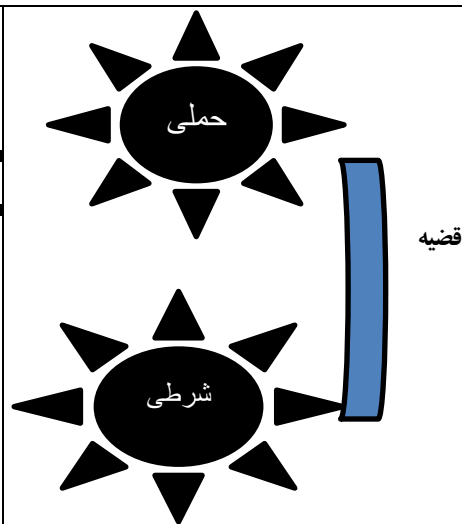

		اجزای قضیه	
		موضوع	نهاد
		محمول	مسند
		رابطه (نسبت)	
		فعل ربطی	
قضیه			
اقسام قضیه		شخصیه	موضوع جزئی
		محصوره	موضوع کلی
موجبه	سالبه		
کلی	جزئی		
.....			
کلی	جزئی		
موجبه	سالبه		

اصطلاحات جدید این درس:

- 1- **قضیه چیست؟** جملات خبری با معنا که می تواند صادق یا کاذب باشد. به عبارتی «الفاظ و کلمات مرکبی که روی هم رفته یک جمله با معنی را می سازند و درباره چیزی خبر می دهند و می توان به درستی و نادرستی آن اذعان کرد. قضیه گویند. مانند: مثلث: شکل سه ضلعی است. یا جسم: جوهر ممتد در جهات سه گانه جسم می گویند.
- 2- **جمله یا خبری است یا انشایی.**

الف- جملات خبری یا قضیه: همان جملات اسنادی یا خبری در زبان فارسی هستند. دارای نهاد مسند و فعل اسنادی هستند. در منطق قضیه همان تصدیق است به عبارتی «**جمله خبری که قابل صدق و کذب باشد.**»

پس بطور خلاصه قضیه: 1- جمله خبری 2- معنادار 3- قابل صدق و کذب 4- تصدیق

برای تشخیص صحیح اجزای قضیه حملی (موضوع-محمول-رابطه یا نسبت) باید قالب قضایا به صورت «الف ب است یا الف ب نیست» در بیاید بنابراین باید فعل قضایای حملی، ربطی (است-بود-شد گشت-گردید) باشد. بطور مثال: علی در دانشگاه تهران تحصیل می کند ————— علی تحصیل کننده در دانشگاه تهران است.

نکته: وقتی در تعریف قضیه می گوییم: جمله خبری با معنا دار، با وصف معنادار، جملاتی را که ظاهری همچون جمله خبری دارند، اما دارای معنا نیستند را، از قضایا خارج می کنیم؛ مثلا: «روز شنبه مهربان است یا عشق سرد است» قضایای این چنینی به دلیل بی معنا بودن قضیه محسوب نمی شود.

الزاما چنین نیست که موضوع در ابتدای قضیه بیاید بلکه می تواند جای موضوع و محمول عوض شود؛ در این گونه موارد با توجه به معنای کلمات و تشخیص این که چه چیزی به چه چیزی نسبت داده شده است می توان موضوع و محمول را تشخیص داد. مثال: پایتخت ژاپن توکیو است. ————— توکیو پایتخت ژاپن است. در این قضیه توکیو موضوع است و پایتخت ژاپن محمول قضیه است. می توان گفت محمول، وصف و حالت موضوع است.

ب- جملات انشایی: منظور همان جملات امری (برو-بنشین) پرسشی یا استفهامی (آیا من از کنکور قبول می شوم- چگونه می توانم منطق را بهتر بخوانم و چرا علی از خواب دیر بلند می شود؟ و...) نهی (نرو- ننشین) تمنایی (کاش خوب درس می خواندم) که در منطق ارزشی ندارند. و منطق دانان آنها را بررسی نمی کنند.

نکته: جملات انشایی در منطق مورد بررسی نمی شوند زیرا وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است و جملات انشایی

را نمی توان صادق یا کاذب دانست.

3- قضیه حملی است یا شرطی:

الف-قضیه حملی: قضیه ای که در آن به ثبوت یا نفی چیزی برای چیزی بدون هیچ شرطی نسبت می دهیم.

ب-قضیه شرطی: قضیه ای که در آن به اتصال و انفصال میان دو نسبت حکم شده باشد.

4- اقسام قضیه حملی: 1- شخصی 2- محصوره

الف - قضیه شخصی: اگر موضوع قضیه حملی، جزئی باشد، آن قضیه شخصی است یعنی موضوع قضیه به یک مفهوم خاص و جزئی یا یک مجموعه خاص اشاره کرده باشد. (این شهری دیدنی است)

ب- قضیه محصوره یا مسوره: موضوع قضایای حملی مفهوم کلی است. این قضایا مشخص می کنند که آیا محمول به همه مصادیق موضوع نسبت داده می شود یا فقط به برخی از آنها. این کار در قضایای محصوره توسط سور یا کم انجام می شود. سور قیدی است که بر سر موضوع قضیه حملی می آید. و نشان می دهد که آیا محمول به همه مصادیق موضوع بر می گردد.

قضایای محصوره، نمی توانند مصادیق مورد اشاره در موضوع قضیه را مشخص کنند؛ به بیان دیگر، قضایای محصوره، درست بر خلاف قضایای شخصی که دقیقاً معلوم می کردند محمول به کدام مصادیق مشخص نسبت داده شده است، نمی توانند خود مصادیق را مشخص کنند؛ اما می توانند به ما بگویند که آیا محمول به همه مصادیق موضوع نسبت داده می شود یا فقط به برخی از آنها. این کار در قضایای محصوره توسط سور انجام می شود. سور، قیدی است که بر سر قضیه حملی می آید و نشان می دهد که آیا محمول به همه مصادیق موضوع بر می گردد. یا به برخی از آنها یا به هیچ کدام شان. دامنه مصادیق موضوع در قضیه حملی:

سور قضیه مشخص می کند که آیا قضیه در باره همه مصادیق موضوع صحبت می کند یا برخی از آنها؛ بر این اساس قضایای محصوره به چهار دسته تقسیم می شوند.

نوع سور	کلی	هر/همه	محمول به همه مصادیق موضوع نسبت داده می شود	موجب کلی	هر الف ب است
		هیچ	محمول از همه مصادیق موضوع سلب می شود	سالبه کلی	هیچ الف ب نیست
	جزئی	برخی	محمول به برخی مصادیق موضوع نسبت داده می شود	موجب جزئی	بعضی الف ب است
		برخی	محمول از برخی مصادیق موضوع سلب می شود	سالبه جزئی	بعضی الف ب نیست

تکنه: گاهی سور قضایای محصوره ذکر نشده است؛ اما قضیه باز هم محصوره است؛ برای مثال «انسان شاعر است» یک قضیه محصوره است و ما باید آن را جزئی در نظر بگیریم؛ زیرا نمی توانیم با قاطعیت بگوییم که منظور گوینده همه انسان ها یا برخی از آنها هستند. گاهی قضایای محصوره ای که سورشان نیامده از نوع قوانین علمی و شرعی یا قانون های عمومی هستند. بطور مثال: (هر آب در دمای 100 درجه به جوش می آید. (هر نماز باید رو به قبله باشد.

انواع استدلال						
تمثیل	شبهات ظاهری	جزئی به جزئی	سیر مقدمات	روش	نوع نتیجه	کاربرد
تمثیل ناورا	شبهات ظاهری	جزئی به جزئی	سیر مقدمات	سرایت حکم مقدمه به نتیجه	احتمالی	زندگی روزمره
استقراء	تخمین	جزئی تر به کلی تر	تخمین	تعمیم حکم مقدمات به نتیجه	احتمالی	علوم تجربی و علوم آماری
استنتاج بهترین تبیین	تخمین (احتمال)	-	-	رد احتمالات	احتمالی	زندگی روزمره و بررسی فرضیه های علمی
قیاس	ارتباط بین اجزای مقدمات	کلی تر به جزئی تر	کیس	بیرون کشیدن نتیجه از دل مقدمات	قطعی	علوم تجربی و علوم انسانی

تهیه و تنظیم: قادر میرزایی - دبیر فلسفه و منطق بناب - آ شرقی

۱	سر و کار منطق با جمله‌هایی است که محتمل صدق و کذب..... که به آن..... اطلاق می‌شود و آن‌جا که قید و شرطی در کلام باشد یا بر عکس به ترتیب قضایای..... و..... رقم می‌خورد. (ک ۹۰ خارج)
۲	۱- باشد -انشایی- شرطی- حملی ۲- باشد خبری- شرطی- حملی ۳- نباشد -انشایی- حملی- شرطی ۴- نباشد خبری- حملی- شرطی کدام یک از قضایا شخصیه است؟ (ک خارج ۹۶) ۱- انسان در پس زبانش پنهان است ۲- مجموعه اعداد طبیعی، مجموعه اعداد فرد را دربر می‌گیرد. ۳- کلمات بیانگر تصورات ذهن هستند ۴- مسلمانان، حضرت محمد(ص) را به عنوان خاتم پیامبران باور دارند.
۳	کدام عبارت نشان دهنده یک قضیه محصوره است؟ (ک ۹۶) ۱- مجموعه از پنج حرف تشکیل می‌شود و در اصل عربی است ۲- جامعه بشری در برگیرنده سایر جوامع انسانی است ۳- کلمات بیانگر تصورات ذهن هستند ۴- مجموعه اعداد فرد، غیر قابل شمارش است.
۴	اگر عبارت « عدد سه یک عدد فرد و متعلق به مجموعه اعداد طبیعی است » را داشته باشیم، کدام مورد درباره آن درست است؟ (ک ۹۶) ۱- یک تصدیق با موضوع جزئی و دو محمول است که یکی از آن‌ها جزئی و محمول دیگر کلی است. ۲- یک تصدیق با یک موضوع کلی و دو محمول است که یکی از آن‌ها جزئی و دیگر کلی است. ۳- شامل دو تصدیق با موضوع یکسان است و همه اجزای دو تصدیق کلی هستند. ۴- شامل دو تصدیق با موضوع یکسان است و یکی از محمول‌ها کلی و دیگری جزئی است.
۵	کدام قضیه محصوره نیست؟ ۱- بلندترین برج جهان در امارات است ۲- زنان خواهان حقوق برابر هستند ۳- دو قضیه متضاد کلی هستند ۴- سیاه پوستان آفریقایی هستند
۶	کدام عبارت درباره « قضیه ای که به افراد محدود نسبتی می‌دهد » ضرورتاً درست است؟ (ک ۹۵ خارج) ۱- ممکن است محصوره نباشد ۲- از اقسام قضایای شخصیه است ۳- حتماً موجب جزئی است ۴- ممکن است کلیه نباشد
۷	تفاوت اصلی قضایای شرطی با قضایای حملی کدام است؟ (ک ۹۵) ۱- ترکیب قضیه از دو جمله ۲- استفاده از ادات شرط ۳- مشروط بودن اجزای قضیه ۴- مشروط بودن حکم
۸	جزئی و کلی بودن سور قضیه مربوط به مصادیق..... و یا جزئی و کلی بودن موضوع قضیه که مربوط به است متفاوت است. ۱- محمول - موضوع ۲- محمول - مفهوم موضوع ۳- مفهوم موضوع - موضوع ۴- مفهوم موضوع - مفهوم موضوع
۹	در عبارت، « خدا گناهان را می‌بخشد » و « تو سر جور و سرستم داری » دردیست بی شکایت و مرگیت بی شکوه این زنده ماندن من تنها بودن تو» به ترتیب..... و..... و..... می‌باشد. ۱- بخشنده گناهان- دارنده سر جور و سرستم- دردی بی شکایت و مرگی بی شکوه ۲- بخشش- سرستم- دردی بی شکایت و مرگی بی شکوه ۳- بخشش- دارنده سر جور و سرستم- این زنده ماندن من تنها بودن تو ۴- بخشنده گناهان- دارنده سر جور و سرستم- این زنده ماندن من تنها بودن تو
۱۰	کدام یک از گزینه‌های زیر قابلیت بررسی در منطق را ندارد؟ ۱- خنک آن قمار بازی که بباخت هر چه بودش ۲- جا مانده ام در این شب یلدا بدون تو ۳- سگ خویش را رها کن که کند شکار دیگر ۴- یار پسندید مرا
۱۱	کدام گزینه نادرست است؟ ۱- سور را می‌توان بر سر تمامی قضایا آورد. ۲- قضیه ای که حکم به انفصال دو نسبت دو نسبت بدهد شرطی است ۳- بر اساس نسبت قضایا به دو نوع موجب و سالبه تقسیم می‌شوند. ۴- اگر موضوع قضیه مفهومی جزئی باشد آن قضیه شخصیه است
۱۲	با توجه به قضایای زیر، رابطه میان «الف و ب» و «ج با الف و ب» در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟ «بعضی الف ب است» «بعضی الف ج است» «هر ب الف است» «بعضی ج ب است» ۱- مطلق- تباین ۲- مطلق- من جه ۳- تساوی- من وجه ۴- من وجه- مطلق
۱۳	در کدام گزینه نوع قضایای «پرجمعیت ترین کشورهای دنیا در آسیا هستند»، «ساکین محلّه ما مومن هستند» و «کتاب منطق کتاب کم حجمی است» به درستی بیان شده است؟ ۱- شخصیه- شخصیه- شخصیه ۲- محصوره- محصوره- شخصیه ۳- شخصیه- محصوره- شخصیه ۴- محصوره- شخصیه- شخصیه
۱۴	سور قضایای «انسان عاقل به خاطر آخرت از برخی لذت‌ها می‌گذرد» و «شهرهای بزرگ جایی خوبی برای زندگی نیستند» به ترتیب..... ۱- هر- بعضی ۲- بعضی- هر ۳- بعضی- بعضی ۴- هر- هیچ
۱۵	کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟ ۱- قضایای حملی همان جملات خبری در ادبیات هستند ۲- رابطه ایجابی و سلبی را کمیت قضیه گویند ۳- اگر تلاش کنی موفق می‌شوی یک جمله شرطی است ۳- رابطه قضایا یا ایجابی است یا سلبی
۱۶	از میان نسبت‌های چهارگانه، رابطه بین «قضیه محصوره و جمله خبری معنادار»..... و «قضیه شخصیه و قضیه شرطی»..... می‌باشد.

۱-تباين-مطلق	۲-مطلق-تباين	۳-مطلق-من وجه	۴-تباين-من وجه
۱۷	کاربرد سور در قضایای حملی تعیین.....می باشد و عبارت «آهن در اثر حرارت منبسط می شود» یک قضیه حملی.....با سور.....می باشد.	۱- کیفیت-محصوره-جزئی	۲- کمیت-محصوره-کلی
۱۸	با توجه به نسبت های چهارگانه ، رابطه بین قضیه حملی و شرطی کدام گزینه می باشد؟	۱-تساوی	۲-تباين
۱۹	کدام یک از گزینه های زیر قابلیت بررسی در منطق را ندارد؟	۱-کثرت اندر وحدت است وحدت اندر کثرت است	۲-من ساخته از خاک کویرم که بمیرم ۳-گردن اگر دونی کند گردون گردان بشکنم ۴-هم خویش را بیگانه کن هم خانه را ویرانه کن
۲۰	محمول قضایای «ماه می تابد» و «علم فلسفه در قرن بیست و یکم هر روز در حال پیشرفت کردن است» به ترتیب.....و.....می باشد.	۱-می تابد-در حال پیشرفت کردن	۲-می تابد-پیشرفت کردن
۲۱	کدام قضیه یک قضیه شخصی محسوب می شود؟	۱-کتاب های این ردیف مربوط به فلسفه می باشد	۲-این آرشوها متعلق به آثار نویسندگان دوره سامانی است
۲۲	در کدام مورد قضایای آمده به ترتیب شخصی و محصوره هستند؟	۱-عارفان حقیقی انگشت شمارند-هر مثلی سه ضلع دارد. ۲-قواعد منطق را ارسطو کشف و تدوین کرد-بیست اتوبوس در پارکینگ است	۳-پیامبر، حامل پیام خداست-محمد فرستاده خدا است ۴-قواعد منطق را ارسطو تدوین نمود-انسان های کامل شیفته و دلباخته او هستند
۲۳	کدام گزینه بیان کننده یک قضیه نیست؟	۱-هر گزاره ای که صدق و کذب می پذیرد	۲-هر گزاره ای که امکان صدق ندارد
۲۴	در کدام گزینه فعل جمله همان نسبت آن است؟	۱-خدا در همه جا و در همه زمان هست	۲-در کتاب فروشی کتب فلسفی نیست
۲۵	کدام گزینه بیانگر یک قضیه کلی است؟	۱-هر کسی که ریش سفید است عموی تو نیست ۲-هر نقاشی زیبا نیست ۳-هیچ شهری کشور نیست ۴-هیچ کس جز پدر من فداکار نیست	۱-هیچ دانی شنا کردن بگویی، گفت نی از من تو سیاحی مجوی ۲-چه تعداد از انسان ها را از خود رانده ای؟ هیچ ۳-هیچ شهری نیست که من نرفته باشم ۴-هیچ کس جز من که تو را دوست ندارد
۲۶	در کدام گزینه «هیچ»، کمیت قضیه سالبه را نشان می دهد؟	۱-هیچ دانی شنا کردن بگویی، گفت نی از من تو سیاحی مجوی	۲-چه تعداد از انسان ها را از خود رانده ای؟ هیچ ۳-هیچ شهری نیست که من نرفته باشم ۴-هیچ کس جز من که تو را دوست ندارد
۲۷	نمی توان گفت که قضیه شخصی.....	۱-کیفیت ندارد	۲-کمیت ندارد
۲۸	نوع قضایای زیر ، به ترتیب در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟	۱-سالبه کلی-سالبه جزئی-شخصیه سالبه	۲-سالبه جزئی-سالبه جزئی-شخصیه سالبه
۲۹	می توان در مورد قضایا گفت : (ک خارج ۹۲)	۱-بسته به این که چه محتوایی داشته باشند ، ضوابط خاصی بر آنها حاکم است ۲-از محتوا ها و شکل های بسیار متنوعی برخوردارند	۳-محتواها و شکل های گوناگون دارند که از چند راه محدود کسب می شود ۴-محتوای آنها بسیار متنوع و شکل آنها محدود است
۳۰	کدام یک از نسبت های چهارگانه میان «جمله در معنای ادبی» با «قضیه (جمله) در منطق برقرار است؟	۱-تساوی	۲-تباين
الف	فیلی بر است وقتی کسی لگزش با شما تمام می شود رفتارش با شما تغییر می کند.	۳-مطلق	۴-من وجه
	طراح سئوالات: قادر میرزایی		

پاسفنامه درس منطق سال دهم رشته ادبیات وعلوم انسانی

ردیف	۱	۲	۳	۴	ردیف	۱	۲	۳	۴	ردیف	۱	۲	۳	۴	سری الف
۱		*			۱۱	*				۲۱		*			آزمون منطق
۲		*			۱۲		*			۲۲			*		سال دهم متوسطه
۳			*		۱۳		*			۲۳			*		قضیه حملی
۴			*		۱۴	*				۲۴			*		
۵	*				۱۵		*			۲۵			*		
۶				*	۱۶	*				۲۶		*			نام
۷				*	۱۷		*			۲۷	*				نام خانوادگی.....
۸				*	۱۸		*			۲۸		*			
۹	*				۱۹			*		۲۹			*		نمره
۱۰			*		۲۰			*		۳۰	*				